

De nos seus anys debem
 De més debem nosos ésser.
 Les drets individuals son
 imprescriptibles, Regula-
 bles é inalienables. e
 Legistar la Libertat beta
 present de garantirlo, no
 ametre nengun contra ella. e
 La libertat propia no ha all
 about comença la libertat
 ajena. En Mèu, donchs, el
 individu per tot lo que no
 perjudiqui é un altre. e
 La resignació que produeix
 las religions no es més que
 la fórmula del onyag ab
 que s' preté perpetuar la
 injusticia social en lo seua. e
 Las religions son causes
 d' aborris que riuhen de la
 cresta d' admetre capitals en
 la terra, assegurant pagar
 creixents interessos al cel.

PERIÒDIC POLÍTIIC VERMELL

LA TRAMONTANA
 defensa 'u principi lli-
 bertat més avansat, como
 monestiu de cap mena. e
 La TRAMONTANA es anti-
 religión de totes las re-
 ligions, porque totes son
 igualmente desenes y de-
 pressivas para la dignitat y
 la inteligencia humana. e
 La TRAMONTANA es política
 definida sempre al més ad-
 vancat contra 'u más reaccio-
 nari, y serà la necessitat
 d' una gran reforma social
 que transformi 'u mudo de
 tot del productiu, semp
 opedit al capitalisme. e
 La TRAMONTANA es anti-
 utilitat é cap parti, servint
 los intereses genuinos de la
 libertat como compensació
 alproccupacion d'individus.

La salut del poble
 es la suprema ley

La TRAMONTANA es lo periòdic que s' publica en idioma català
 més avansat en ideas polítiques, religioses y d' economia social.

Lo Treball es la
 primera necessitat

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Espanya, 1 pesseta trimestral.— Estranjer, 2
 Las inscripciones se pagan por adelantado

ADMINISTRACIÓ: carrer de Ponent, 1, 1.º: BARCELONA

Preis pagus s' admeten librerias del Giro Métrico, lletres de fiscal cobre
 y sellos de 15 céntims. No s' admeten librerias espèciales de periòdics

PREUS DE VENTA

Número solt, 5 céntims.—Jo exemplar, 1 pta.
 Sorti é lliur puntualment cada divendres

LA RECOMPENSA DEL TRABALL

Honrat y benvolgut n' es
 qui viu molt be y may fa res.

Y d' aquest modo es tractat,
 quan demana, l' explotat.
 Aixó, lector, demostra ben clà' y net — que imperant sois la ley del que es més fort:
 aquell que viu del tort pot anar dret, — y 'l que vol anar dret lo posan tort.

AL PÚBLIC EN GENERAL

Y A LA PRENSA AVANÇADA EN PARTICULAR

Del mateix modo que pera curar una enfermetat en l'individu los metjes tenen de combatre las causas pera modificar los efectos, aixis mateix en los conflictes socials ó en los de caràcter públic precisas coneixre l'fonament del mal pera aplicar l'opòrt remey. Sentim aquesta premissa pera passar a escrivir una dolencia pública, ja sub-aguda, que si no s'hi posa prompte remey amensasa passar a crònica, y llavors, un cop incurable l'mal... ¡qui sab los estragos que pot arribar a causar! Me referencio als disparos de petardos.

Per poch que un observador se ficil en aquestes fetes, veurá que sempre portan la mateixa marca de fabrica: agitació obrera, lluyta d'interessos entre l'capital y el treball, y quan aquest més tranquil y ferm s'está dintre la legalitat en busca d'anhelada millora, esclata un petardo, ó dos, ó més, generalment sens causar dany á ningú. Y desseguida, com si ja estés preparat lo plan, comença una era de persecucions contra ls més característics partidaris de la causa del treball emprensantos la justícia com a suposats petardistas. Prou la opinió pública creu veure clar en aquestes persecucions lo deliberat propòsit d'inutilisar partidaris de la classe obrera; de sobras tothom se riu de la supòsada culpabilitat dels perseguits; la causa se tira endavant, la justícia històrica, inflexible, compleix sa missió instruint lo procés, y passen dies, setmanas y mesos durant los quals los infelissos acusats pateixen fam de llibertat y set de justícia en presons inundadas, per acabar sempre d'ab lo sobornament de la causa tan bon punt ha passat la agitació obrera, ó per absolutament inevitable que tenen de pronunciar un veredict de los tribunals escorregats de donar son llibre. Berça, Olesa, Terrasa, Sabadell y ara Barcelona, son bones probes de lo que anem dient. A tot arribá s'ha perseguit als organitzadors de la classe obrera quan han esclatat petardos, y en loch la justícia ha obligat lo més pòssible a parlar per descubrir los autors d'aquestes dolencias. No demostren tor aixó a la justícia històrica. Donchs á nosotres sí, y ho anem a demostrar á nostres llegidors.

La complicitat de petardos en los precisos moments en que está empenyada una lluyta legal d'interessos entre capital y treball, sempre resulta un perjudici d'equat y en favor del primer, tant per las persecucions que venen en conseqüencia, com per que en aquestes moments se veu clar sempre la opinió pública en favor de l'obrer, y tant bon punt se veu clar que son els que disparan los petardos, començan a sentir-se impopulars. Tanim, donchs, que resultant sempre contrari al obrer los disparos de petardos, no pot set ell, sobre tot l'obrer llustrat, que es lo qui organisa las huelgas y l'que sofreix las persecucions, no pot set ell en cap maners, repetim, lo qui cometi, prepara, incita, toleri ni aboni fetes d'aquesta naturalesa. Sí, donchs tenen d'atribuirse aquestes dolencias precisament a aquella classe obrera que no vol petardos. Lo disparo de petardos és un acte de guerra; precisa, donchs, buscar los autors de les dolencias. Aixis ho diguerem en los casos de Terrasa; aixis ho repetim en los casos de un massis de Sabadell; aixis ho diré avuy. No es que aixó vulga dir que los que disparan los petardos, que l'burgasés se coluqui ell mateix, que pretinga persecucions contra los obrers, no sa propia casa ó la del obrer, no ferse mal; sino que lo que fa es perjudicar clarament la idea de que la causa obrera d'aquestes fetes no poden ser altra cosa que dolencias de la burguesia y enemichs de la classe obrera digna y honrada. No falta de dir que, més ó menos veladament, que al- gúns obrers de la secreta poden haver començat a tal fe, ja que ab lo sou que guanyan no es possible la vida, y algo més tenen de pagar viure. Nosaltres no sabem, no podem saber, ni volém creure, que pugan ser los únics perseguidors de petardistes los que coluquin los petardos, mes si que pels casos coneguts no es difícil diagnosticar que la enfermetat petardera es provocada pels enemichs del obrer y se desarrolla tan sols en contra de la classe treballadora.

Conegut lo mal y sapigut d'ahont ve, aném a veure ara ls estragos que causa.

Se diu que a Espanya son llibres las ideas, y aixó no resulta cert. L'incòsci dels processos per causa de petardos ho demostren.

Deixant apart los ja coneguts fins avuy, que tots presentan los mateixos signes característics d'insensatas persecucions, femos nos en lo que s'está llocant pels petardos del dia 2 de Maig. Lo motiu del processament son las ideas del processat; ben clar ho demostren las preguntes fetas á tots de quinze ideas teniam y si haviam pres part activa en reunions públicas aconsellant la huelga, per quinos respostes s'ha decretat lo processament, preguntant lloge en la indagatoria si d'petar de lo que s'entia manifestat s'havia pres part directa en los estragos produchits pels petardos del dia 2 del corrent.

D' aixó resulta ben clar que las ideas no son lliures a Espanya. Ser anarquistas ho consent la llei, recomanar la huelga es perfectament legal, pero... una simple indicació de la policia sobre determinats individus senyalantlos com anarquistas y com a partidaris de la huelga, detenintlos sens més ni més y entregantlos al jutjat d'instrucció sens altre pesa de càrrech que sas ideas, ha sigut prou pera que s'incobi arbitrari procés sobre aquestsos individus, senyalantlos forta presó preventiva sens admetrels fianças de cap classe pera que poguessen quedar en llibertat provisional. ¡No es aixó posar fora de la llei, pero d'una manera vergonyant, als que professan determinadas ideas! Mil vegadas fora preferible una llei declarant il·lícit l'anarquisme y la huelga, que no pas lo procediment actual en que un creu que exercita un dret perfectament legal y s'troba luego pres y processat per haverlo exercit. Las persecucions francas y basadas en la llei son molt més nobles que las arbitrarias, y tenen ademés la ventaja de que un sab respecte de las primeras á qué aténirse, mentres que tocant a las segonas may se sab á qué s'tré d'emollir la conducta per no ser objecte d'iniucias persecucions.

Y per aixó tots los distinguts á bordo dels barcos de guerra y en las presons d'aquesta ciutat ab l'acusada dels petardos del dia 2 de Maig, nos dirigim al públic en general y a la premsa avansada en particular, pera que tots insistim en que se respecti l'dret de tots consignat en las lleys, pera que may las ideas que se professan dintre la legalitat pugan ser causa, pretext ni excusa de processos per delictos de cap mena, y en cas de no ser aixó possible, demaném que franca y lliurement se 'n declari fora de la llei, que llavors se podrà obrar segons las circumstancias aconsellin, y á lo menos no succedirá lo d'ara en que, restat un de que no ha comés ni ha pensat cometre lo més petit transgressió de la llei, s'entrega tranquil a la autoritat y aquesta l'processa y l'emprensos com si s'tracés del més empedernit criminal.

La premsa política avansada, la que s'precia de liberal y desitja que sien escrupolosament respectats los drets consignats en las lleys, es la que deu pendre la bandera d'aquest assumpt, si no vol que la classe obrera digal una vegada més que res deu ni pot esperar dels partits polítics, sin lo que s'volgan. Pensem que en aquest procés ha bastat la significació d'un individu com a periodista pera ficarlo á dina del embull dels petardos, y reflexionem que si avuy no protestan d'aquest fet porque s'tracés de socialistas anarquistas, demé poden ser ells los aixis perjudicats y no tindran dret á queixar-se.

¡Insistiré en aquesta qüestió de dret la premsa avansada! Prompte ho veurém. Nosaltres, per ara, creyém que ho faria ab més gust si s'tracés de privilegiats que tractantse d'inclissos treballadors.

Per acord y a nom dels obrers presos per la huelga de Maig.

J. LLIBRES

NO HI HA TEMPS QUE NO TORNI

Ja ho diu lo ditxe: No hi ha temps que no torni.

Recordo que era molt jove, quan gobernaba los destinos d'Espanya lo senyor González Bravo, y feya la felicitat dels espanyols fentlos viatjar d'arró en los barcos del Estat á tots los sospitosos de sostenir ideas contrarias á las que l'govern tenia. Ferando Pío, Filipinas, Marianas, etc., eran los punts hont anavan

á parar los miserias humanitats d'aquells perturbadors del ordre ben aném.

Un dia va corre l'rum rum de que havia de esclatar la grossa, y los polissons y la civilis no s'cansavan de fer presons en los tranquils y pacífics ciutadans, de tal modo que la célebre torre de la Ciutadella y l'no menos celebríssim Pontón no podien ja dar cabuda á tota la gent que hi portaven.

Ab motiu d'aixó s'va promoure en lo Congrès un incident parlamentari, en qual loch lo Sr. González Bravo tingut l'audacia de burlarse de la presó d'aquells desgraciats y del disgust que per tal motiu passaven las sevas familias.

¡Qui li havia de dir que poch temps després havia de venir la Revolució de Setembre y junt ab ell havian de caure las institucions que eran la causa d'aquell malestar!

Sembla que avuy han volgut repetir aquell estat anormal.

S'ha parlat, per part dels treballadors, de fer alguna cosa de profit pera conseguir alguna ventaja en las condiciones en que viu, y heus aquí que tot desseguit han sortit los magnífims defensors del ordre ben entés parodiand la conducta d'aquell tirá caygot.

Solament qu'ara las deportacions no han sigut fetas d'un modo directe, ho han sigut de un modo hipòcrita. Actualment al que algo se ha significat per lo seu amor á un estat de cosas més just ha sigut despedit del taller en que treballava, ha tingut d'emigrar y la República Argentina ha oñiat de punt de desterro.

Es trist que la torre de la Ciutadella va ser demolida per lo picot de la Revolució triunfante, pera quedaren en peu las Dressanas y lo castell de Montjuich; es vritat que lo Pontón va ser cremat en lo port en mitj de la alegría y satisfacció de tot Barcelona, pero han construït novament lo Pelayo y el Reina Regente.

Ab motiu d'aixó hi han hagut també rahons en lo Congrès, ahont un diputat ha demostrat que s'ha faltat á la llei y á totas las conveniencias políticas, provocant un estat de cosas anormal. Tot ha sigut inútil, los Srs. Cánovas y Silveira han fet de González Bravo y han tingut l'audacia, no sola de burlar-se, sino que fins han arribat á dir qu'ells quan fan visites preferencials a fonda de un herco á un restaurant d'excursió de ferrocarril. Com se coneix que no han tastat may lo que es perdre un minut la seva llibertat personal, que no han estat may fermats per un grillat en la bodega d'un barco ni tencats en un calabos de un castell ó d'una presó, ni s'han vist may que ab la pérdus de llibertat hi anés unida la pérdus del pa d'una esposa estimada ni de unna criatura angelica que s'moren de fam quan lo pare, al veures privat de llibertat, se troba també privat de guanyar lo pa de la familia! ¡Quants diferencial!

No podré compendiar may la gent que sempre s'ha revolcat en lo flet dels mais sentiments que desarrollat lo disfrutament dels privilegits, la generositat de tot aquell que se subleva contra la tiranía. No compendran may la abnegació ni l'indiferent de tots aquells que han sigut perseguits, empresonats y desterrats, y que per tal causa han vist morir á los más estimats trossos del seu cor per lo sufriment y la miseria.

Men, delucnosos de consideracions y aném a començar avuy la confabulació de la burguesia ab lo govern ha produhit un estat de cosas per l'inst del que hi havia abans de lo Gloriosa. A iguals condicions iguals resultats. Es á dir, que la miseria comença de tiranyia y d'infamias produhíra necessari y finalment lo modus enciet revolucionari; y si en aquell temps se produhí, majorment se produhíra avuy que en la concitencia de tothom está que l'estat social en que vivim ha de ser transformat essencialment.

Clero, govern, burguesia, militarisme, mobtiu als últims moments del vostre domini. Lo regnat de la justícia ja s'atansa, lo dia que l'proletariat farà las sevas reivindicacions está próximo. Mes no será solament en una sola població ni en una nació determinada, será en tot l'univers ahont se farà aqueixa revolució.

Y aquellas perulas, tant imprudentment dites per cert personatge ja triunfant célebre, de que per combatre al proletariat tenis palos y plomo, son certamentas per aquella no menos célebre frase que estampá ja la Internacional en sa bandera: qui vulgui menjar que treballi.

A d'aquest modo acabarà la Humanitat ab aquetsa gent que després d'exploraria, despre-

claría y empresonarla. F' insulta provocantia á terrenos que no está dispuesta á snar. Lo dia que vulga snarbi, es á dir, lo dia que la Humanitat estarà en disposició d' acudir al terreno á que sos explotadors la resan, ni anirà sense necessitat de que li tirin encara hi de que en horas en que hi ha d' haver prudencia y calma, la proveu ab impudencias é imprudencias.

Ja ho he dit: No hi ha temps que no torni. Caygué per la revolució en González Bravo; també caurá per aquestes ó altres causes en Cánovas. Fugirá al tingud de fugir vergonyosament lo Conde de Castejo, y como caygué en Cánovas caurá també en Solísio. Y' i poble, si s' recorda de las sevas reivindicacions, pagará ab son despreci al seus torturadors.

Abans d' acabar hem de fer constar una vegada més que al vulguer fer l' obrer os dels drets que li pertocan s' ha vist cohibit pels qui més li havien de garantir la seva llibertat de acció y maltractat per los que més havien de respectarla.

DECLARACION

Pablo Du Guinobert, Cipriano Planella Albalá, Mariano Perales Lozano, Jaime Casellas Tapia, Esteban Cuyá Santamaría, Isidro Matilla Cabanas, Miguel Guascha Ferrer, José Asbert Castillos y Sixto Cogal Calvet, obreros detenidos por los sucesos del corriente mes, los cuatro primeros en el cruzero Reina Regente y los cinco últimos en el acorazado Pelayo, saliendo que se han sueltado, dando, sacro de como casabidos y del trato que recibiamos en dichos buques de guerra durante nuestra permanencia en ellos, á fin de que sepa toda España y el mundo entero lo que pasó, por nuestro honor y nuestra conciencia afirmamos lo siguiente, que es rigurosamente verídico.

Detenidos el día 3 del corriente, en diferentes puntos de Barcelona y su lino, fuimos de momento conducidos al gobierno civil de esta provincia, bajo custodia de que el señor Gobernador queria hablarlos, y una vez allí y sin que para nada viésemos á ese señor, á las 4 de la tarde del mismo día, maniatados y formando una cuerda en medio de numerosa fuerza de la guardia civil, fuimos conducidos al muelle nuevo y embarcados frente á la Capitania general, yendo maniatados con cadenas, hasta llegar al fondo de los barcos de guerra. Los que fuimos llevados al Reina Regente se nos puso en la sala de lanzar cerros de proa, que está á flor de agua de unos 20 á 25 palmos de bajo cubierta. Al momento de llegar se nos amarró de dos en dos á unas barras de hierro, quedando de todas y de 4 ó 5 varas cada una, sujetos á ellas cada individuo por medio de dos fuertes grilletes, uno en cada pié. En esta posición, sin poder movernos, sin quitarnos de allí ni para dormir ni para tendernos, que hacer nuestras necesidades corporales amarrados en las mismas barras, estuvimos 50 horas. El día 5 á las 6 de la tarde, se presentó el Juzgado á tomarnos declaración, preguntándonos qué ideas teniamos y al habiamos tomado la palabra en reuniones privadas aconsejando la huelga. Después de esta diligencia se nos quitó uno de los grilletes, pero continuamos amarrados á la barra por un pié y seguimos en la más feraz incomunicación. Uno de nosotros, Perales, enfermo de alguna gravedad á consecuencia de la posición en que estaba, se pidió y sino al médico, lo mismo, pero que estaba malo, le hizo dar un tix y recada de noche, continuó en la barra. A las 8 y media de la noche del día 7, ó sea más de cien horas después de haber entrado en los buques se nos permitió el alivio de la incomunicación, pero continuamos amarrados por un pié en la barra. Desde el día 8, es decir, seis días después de haber entrado en los barcos, pudimos ver á nuestras familias y á algunas compañeras de las sociedades obreras de que formamos parte, que nos visitaron, una por una individualmente y otras en conjunto, pero continuamos amarrados en la barra hasta las 10 de la noche de dicho día 8, en que nos sacaron de los barcos para llevarnos á la cárcel, habiendo siempre estado vigilados por centinelas de vista con carabina y bayoneta calada.

Y respecto á los otros 5 detenidos en el Pelayo, se nos puso dos pios más abajo de la batería, en un sitio llamado palón ó palón, al lado del acorazador, amarrado uno ab palmo debajo cubierta y macho más fondo de flor de agua, en un corredor de unos diez y seis palmos de largo por seis de ancho, sin ver al más pequeño rayo de luz natural, alumbrados por una bujía de aceite. Cuando no se apagaba. Allí estuvimos los cinco amarrados á dos barras por un pié, desde el domingo 7 al sábado 8 del corriente, dándonos una colcheta, ó mejor dicho, un trozo de tela para dormir encima de él y otro para abrigarnos, pero sin quitarnos el pié de la barra por nada, más que para ir á hacer nuestras necesidades corporales en punto distante del en que estábamos, pero tanto hacia allí el aire respirable y tan estrecho era el local, que fué haber hecho allí mismo nuestras necesidades, es seguro que no hubiéramos podido sobrevivir. Al sacarnos á las 10 de la noche del día 8 se nos maniató allí mismo al pié de la barra, maniatados fuimos el viaje por el agua y fué con una manera de pretencido que nos encamaramos por el muelle de San Beltrán, sin escaleras, cosa que prometimos por sernos imposible efectuarlo, y luego se nos condujo á desam-

bernar por los escaleros de la antigua puerta de la Paz, saliendo del mar á las 11 en punto.

Del trato á bordo, podemos decir en términos generales, que los soldados y marineros nos compadecían, y hacían por nosotros cuanto les era dable, tanto como los oficiales nos odiaban y se complacían en nuestra demografía, hasta el punto de que, según parece, á algunos de los primeros se les ha castigado por sus consideraciones con nosotros y avisarnos de que si nos quejábamos nos harían poner una mordaza, y uno de los segundos del Reina Regente reprimió fuertemente ante nosotros á un centinela porque nos guardaba con el fusil descargado, diciendo textualmente: *Puégas antes el cartucho y el primero que se muera... ¡Pues!*

Todo son las afirmaciones por nuestras honradas conciencias y nuestras públicas convicciones, pudiendo asegurar que nadie está osado de mentarlo ni en un ápice.

El público imparcial que juzga ahora si se nos ha tratado conforme á ley y de si nuestras detenciones han significado la busca de criminales que han cometido delitos, ó la venganza de algunos, contra los obreros que profesamos determinadas ideas.

Catal de Barcelona 11 de Mayo de 1891.

CIPRIANO PLANELLA.—JAIMÉ CASALLAS.—MARIANO PERALES.—A ruego de Pablo Du, Sr. J. Casallas.—MIGUEL GUASCHA.—ISIDRO MATILLA.—ESTEBAN CUYÁ.—JOSÉ ASBERT.—A ruego de Sixto Cogal, Sr. M. Motiño.

Señor Director del periódico La Tramontana

Apreciat Director: En lo n.º 491 del periódico de se día, correspondient al día 20 del mes de Diciembre del any últim, se publicó una correspondencia manuscrita ab lo pseudónimo: «Cla y Catalá y fechada á Breda lo día 21 del mes de mayo, en la qual hi habia algunas frases que por los Sr. Gili y Sala del comere de aquesta ciutat, han sigut consideradas de grave injuria por ellos. Donchs he, crech deber como donchs publico la satisfacció de aquell que ellos crechen agraci, fent constar en primer lloch, que ruy se tingas por retiradas aquellas frases que figuran en la correspondencia aludida poguesen estimarse com ofensivas al bon nom y fama, ho va de los Gili y Sala, sino de cap dels fabricants d' idias de Breda, y en segon lloch que dita senyora Gili y Sala, lliure de poder tenir com á malfactors ni explotadors sense conciencia, han contribuit en distintas ocasiones y ab castitats importantes á fomentar lo desarrollo de la industria obrera de Breda, y especialmente lo q' ha conseguit lo Societat de Obrers de esta població.

Espero, senyor Director, se servirí insertar aquesta carta en lo próxim número del periódico de la seva direcció por lo qual li quedará agrahit S. S. q. h. a. m.

CLA Y CATALÁ

COSAS DEL DIA

Aquí os presento un pomet á escudillas con las desiciones que á primera de Maig s' han fet.

No s' hi ha cap por ni entrada; solo tratamos textualment y sense parars en moment alguna de moit salada.

Ab aló, nos atencio porque vas á començar y crech que os ha de agradar. Va la primera opció.

Está escrita ab paper blau y en lo seu manuscrit hi ha varias erratas d' ortografía y y altres erratas del pu.

«Varen ferhi vent al port, puig van dir que li convenia por guardar la pau cert dia.

Mes ara dragat i port servirí de presó als obreros porque así no voliam moit d'ay ho ha manat com no fent res.

Pel-aya

Ara que n' hi agafat que du l' setle d' un esnet. «Tinch moit bona representació y cacho dels de moit; pero l' que juga l' haüt más bon es lo dels catalans.

Hi d' aquestas detencions un dígnat me l' atencio, hi daré bones ratonas.

Seu vola

Aixís dia un paper brut que l' llegias ó no tros lliure porque, lectura moit, moit pu.

«Quina estada de moit y quic t' d'ich est' pambia á t' d'ich! (E lo millor de moit no!) (E' algúna ja t' ocau boig!) Veig que ja t'inch q' s' aguja contra l' primer en pu, y ab mi la te t'inch.

De-furgia

Don aixís no p'ertent que al membre hi ha un garrut.

(1) Vulgo canons, matalledoras, etc.

«No vull confidat ni Lluís d' aquest Sol que ha de venir, que dir que ha de convencer nos contra poder os rusos. Tinch l' anich que á Barcelona, ab explicar l' error d' un puig t'inch una veu moit bona.

Seu-aya

Lo que t'inch ara é la visita está exm de porquias, y per' no más simpotes y l' meu volano s' conquista. «Tinch companya á la presó, pero per' hi va de moit; si lo Capital vol guerra lo vull pu y s' acabi.

Sols desitjo redimirme y cumplir ab mon deber tant lo dret d' instruirme.

De-aber

Aquí veig ben clar y net dit per varias opinions les injustas detencions que á primera de Maig s' han fet.

F. CASALL

Però que s' veig la inquina que regná en la qüestió dels petardos contra ls suposats poterdists y fins la interpretació forçada que s' fa de la ley pera perseguir á honrats treballadors, anem á transcriure las disposicions del Códich Penal que á tals fets fan referencia, y nosres lectors podrán jutjar.

Los petardos del día 3 de Maig no causaren cap dany á la propietat ni á las personas, segons tenim entès. Heus aquí, donchs, á continuació, lo corresponent article del Códich Penal que castiga aquest fet com á fals:

Art. 367. Serán castigados con la pena de uno á cinco dias de arresto ó multa de cinco á cincuenta pesetas, los que dentro de poblacion ó en sitio público ó frecuentado disparasen armas de fuego, cohetes, petardos ó otro proyectil cualquiera que produca alarmas ó peligro.

No pot crear més terminat aquest article ni més ben determinada la pena que corrupcion pué disparar de petardos dintre de poblacions ó en siti públich que produxeixin alarmas ó perill. Mes com acceptant aquest concepte de la ley no s' podrien may justificar las proues de treballadors quan esclaten petardos sense causar dany á res ni á ningú, venen las interpretacions á forsar la máquina legal, interpretacions que s' basan en una arbitraria circular d' un ministre,

que á Espanya ja es veu que un ministre, per medi de circulars ó reals ordres, derogat, talcei ó cambiat lo més clar concepte de la ley, y per aquest medi l' esclat ó l' suposat projecte de disparar d' un més ó menos ignocent petardo ja no es tal petardo, ni se l' perseguir com á fals, sino que se l' colica entre l' delictus, y entre l' delictus més terribles y abominables, qual es lo que determina l' códich per incendi y altres estragos. Escolém l' següent article que s' aplica pera processar en aquests casos:

Art. 368. Serán castigados con la pena de cadena temporal ó perpetua los que incendiasen edificios, iglesias, chinos, albergues ó buques en puerto, albergues, que dentro de ellos se hallasen de 6 ó más personas.

«Qué tal si es saber buscar la perduda aquista interpretació de la ley? Diuen que com pot ser que s' prengui per incendi d' un edifici lo que no erriba molts cops ni á socarrimar una pedreta? Esperénte y ho sabrán, que per aixó de las interpretacions de la ley may falta un rotó para un foscado. Diu així un altre article del citat Códich:

Art. 370. Incendiarán respectivamente en las penas de esta categoria los que causaren estragos por medio de explosión ó varamiento de barca, inundación, explosión de una mina ó máquinas de vapor, varamiento de los cables de que via férrea, cambio malicioso de los cables empleados en el servicio de telas para la seguridad de los trenes en marcha, destrucción de los hilos y postes telegráficos, y en general de cualquiera otro agente ó medio de destrucción tan poderoso como los expresados.

De la darrera part d' aquest article arrenca la interpretació legal pera perseguir com á estragos (1) l' esclat de petardos encara que no causin dany ó que no arribin á esclatar. De modo, que un suposat projecte de calar algun petardo se equipara al varament d' un barco, al descarrilament d' un tren ó al incendi d' una casa sabent que hi ha personas dintre. Si aixó no es exagerar la nota petardista, que vinga l' més empedernit y milionari dels fabricants y ho veig.

Y per acabar sols nos resta dir: que ja que tant se foras la màquina legal per la qüestió dels petardos, lo menos que 's pot demanar a la justícia es que no tansi d'aquestes arbitràries atribucions un' arma de persecucions d'idees, perquè apart la iniquitat que això suposa, ja diu lo dixto que 'qui sembla vents sol recullir tempestats.

Enhorabona, donchs, que 's persegueixi de debò als petardistes, mes es d' estricta justícia que 's deixin tranquils las opinions de tothom y no 's incobin processos com l' incoat contra nostre Director y creyem que alguns altres, per sas idees pública y legalment esposadas en reunions, llibres y periòdichs.

Creyem que ja no pot haverhi més parquedat en demanar justícia a la justícia.

Las elecciones municipals que 'l diumenye passat se feren a tota Espanya, posaren de relleu la indiferència del cos electoral devant del sufragi.

Es tant antich lo mal de fer esquetets al qui s' enfila pera que un cop dalt giri la espalla al qui l' ha ajudat a pujar, que ja no 's troba qui confihli en enfilar a un altre pera conseguir lo be propi.

Mes es tant lo repulsiu que son los conservadors al país, que a pesar de la casi total indiferència del cos electoral y de posschir lo partit dominant tot los innumerables resorts de govern, han algut derrotats en molta puestos, entre ells importantissimas capitals en que 'la municipis han quedat en sa majoria pels partits avançats.

Y es que allí abont se vota de vritat, lo cos electoral, fugit dels conservadors, no la més que preferir del mal lo menor.

Solemne fou l' arribada que Barcelona, y en especial la classe obrera, feu a nostre amic lo Sr. Vallés y Ribot, tributatnelli mercadusa orelid que 's guanyá brillantment en sos darrers discursos del Congrés en favor dels obrers peroners en los barcos de guerra.

Que aprenin a així més los conservadors se necessita, y potser llavors vindrian inteligencias de tots los partits més avançats que podrian donar prompts bon compte d' en Cònoras y son govern y d' algunas de las instituciones que lo aguantan.

Costa que per nosaltres no quedaria.

Aquest any si que tenim de felicitar a La Campana de Gracia pels resultats del 1.º de Mayo.

Avuy passat tot va ser qualzarse la pobreta de que 'l director de La TRAMONTANA no s' hagués deixat engarjolat a pesar del terrible dolor deumatich que patia, y suposim que aquest any ja ensurí tranquils sabent que per res més que per sas idees l' hon post de retax endintre, cosa que 's casta ab tota la bona fe de que es capana en qüestions obreras, si be ja 's cuyda de tirar quatre indirectas als de las idees exasperadas que no fan la esqueteta als possibilitats.

Mes a pesar de tanta felicitat, no li surten los dèditjos completats a La Campana, perquè ab tot y l' engarjolament de son Director, La TRAMONTANA no ha deixat de publicarse ni una maldada semana y ha quedat en peu la competencia dals cinch cèntims, que es per abont unida l' odi a nostre periòdich més que a cap persona.

Nada, que 's confabell ab los vaporosos, com ja li venm proposar, y potser se surti ab la seva, ara que no més hi fa falta una petita empena.

A mida que anem descubrint detalls del com y perquè de la presó de nostre Director, més vana la indignació en nostre pit contra 'la més criminal a l'adignes dels explotadors de la classe obrera.

Sapona unim aned, resulta que ni l' jutjet ni lo governador ni ningú havia demanat ni donat ordre de demanar a nostre amic, y sols la policia, de mots propis é inclutada per alguns de nos companys vaporosos, que poch abant del Mayo van tornar a serhi admesos, van buscarlo damperadament, desentint y entragent luego al governador y al tribunal com un jefe (?) de anarquistas.

Y com aquestos dies precisos fer veure que 's fa algo, lo demanó ja está dit tot.

(Quan s' acabarà de treure de demunt la cla-

se obrera aquesta deshonra de representants que se 'n tuclen las cuotas y cobran ademés dels burgesos y de la policia, é item més, fan la por per un duro diari en algun café cantant!

Lo repugnant director de El Obrero, senyor Pamies, vidvor d' ofici, representant vaporós y caricatura d' obrer, tingué la ossadia de presentarse a parlar en públich en aquestas circustancias en lo meeting de coalició republicana donat pot dirse en honor del Sr. Vallés y Ribot per sos darrers discursos pronuciats en lo Congrés, y 'l públich, obrant molt perfectament, va tributarli una ovació de ziolets y fueras que l' obligá a renunciar gevernament a la peraula com lo celebre D. Ximplici del quènto.

Ja sa hora de que aquestos tipos comensin a trobar son merescut.

Y de que entengas los partits republicans que la simpatia dels obrers no la conseguirán coaligante ab la bruticia dels representants de las Tres Clases de Vapor, sino allunyantseis com peste repugnant que son.

Ara succeheix que per tot arreu surten petardos.

Fins a la carbonera de tot un senyor marqués de París va trobarse un.

(Hi haurá també pudó per allí a la vora?)

Lo diumenye 10 del corrent, a las vuyt del matí, deixá d' existir lo conseqüent ateo y anarquista Laureano Boella, un dels que pengueren part més activa en los acontecimientos revolucionaris d' Alcoy en 1873.

Al enterro, verificat al dia següent, concogregueren gran número d' obrers que volgueren manifestar son aprechi al revolucionari finat, y se pronuciaren varios discursos enalint sas virtuts y presentant lo com a modelo de viccios y constancia.

Sas despullas quedan en lo cementiri lliure. Nos asociem al sentiment que se perdus ha causat a sa familia y a sos numerosos amichs y companys.

CARTA DESCLOSA
AL DIRECTOR DE «LA TRAMONTANA»

Molt digne y esquitel Llunes!
Volgut amich y company:
Es lo que avuy me motiva l' escriure aquest diabat lo desti de dirvos algo, ja que ab cinchens molt gran me varen retirar la entrada als que 'l diumenye passat venim a visitarvos a vos y als demés companys.

A moltis ha causat sorpresa que se hagin empresonats, pero a mi tan gran absurde no se m' ho fet gens estrany; puig en los temps perillosos que ara estem atravesant de conservadors, burgesos, vaporosos y socials, l' home que per ser molt digne escribent ó be pariant vol posar en evidencia lo que es injust é ilegal, no es res la feyna que 's busca! no 's via pas poch d' exposat! ni aquells que tenen la vida, com se sol dir, al encant. Y com vos sou un d' aquestos, ja, que amant de la vritat, vostres llops estimo per lo molt de be que fan, y ab tota l' ànima sento que tingudo tant entrebanch, vos remeto aquestas ratillas, fant constar també de pes que, si procedint de un modo tan injust y depravat, los gobernants y burgesos s' han cragut atleu malar la idea emancipadora que per graus va progressant, (que malament he compranat) me 'n van poch d' equivocats! y que d' ated un dia ó altre se 'n veurán lo desengany. Per lo demés de conciencia, ben tranquil podreu estar, pero encor que deshonra vos pretingui alguna gubernat, tractantvos ab injusticia com si fossiu criminal, tothom que té bon criteri lo preu y de sobra sap que los fums, que en defina de causen juste y legal sufren los chochis injustos imposats per vos tirans,

No sé si será pera buscar los pesigollas de la conversió al Director d' aquest periòdich, ó si com se diu que cada any per aquestos dies se prepara als presos *pera rebre a Deu*, lo cas es que 'l diullens, dimars y dimecras a las tardes se veu dintre de la presó tal bellugadissa d' escarbats, que la casa nostra del carrer d' Amalia sembla una carbonera.

Ab aquest pa del ànima y sis cèntims, cada membre de la gardunya podrà comprar un llonguet.

A Fransa han condemnat a un canonge é sis dias de presó per haver atacat las lleys deada la trena.

A Espanya portan anarquistas als barcos y a las presons per haver fet us de la llei exposant legalment sas idees en reunions públicas.

Si 'l Canonge hagués sigut anarquista, é lo menos lo fusellat.

Y si 'l anarquistas fossen canonjes, los donarian un premi per la exposició de sas doctrinas. Tal es la igualtat devant la llei que per tot arreu impera.

Lo papa ja ha publicat la nova enciclica sobre la qüestió social.

Y ni s' ha abaisat lo pa ni van més barato las gallinas.

¡Ingrata humanitat!
Sols s' han aberratit las arengades...
Ab tricorní.

*****
CANTARS

Lo qui valgui colzar-se sens tenir de fatigar, que porti a la ma una perxa, que prompta 'l colzarde.
Si volde veure 'l Pelayo ab tota satisfaccio, saluda un pres que 'l portin los moxyos de la pudó.
Lo que 's trobi sense feyna y sens tenir que menjar, que digi que es anarquista que no 'l haurá ja.
Si un gobernador' algun dia vos cortó a demanar, per dirvos cuatro palabras, estubi ab lo matale.

M. BARRAPATA

ANAGRAMA
Quan se presenta algun tot a casa d' un Nostridó a pensar de sé un ricot, li dona sempre un total.

J. ANAN GATA

TRENCA CLOSCAS
PONS TON
Alicant.

Combinar aquestes lletres de modo que dignis lo nom d' una capital d' Europa.

PICHO Y C.º

BOLUCIONS
A LAS CARRETERAS DEL NUMERO 108
MURCIA.—GROU. CREU. PREU. TRES.
Lecanora: murciana.—Floresca. Carolina. Cecilia. Ra-fel. Flor. Lela. Ana. Fe. O.
Wp. «la Andalus» de la Banda Obrerista, é BARRATA